

Beiðni um skýrslu

frá heilbrigðisráðherra um dánaraðstoð.

Frá Bryndísi Haraldsdóttur, Hönnu Katrínu Friðriksson, Jóni Steindóri Valdimarssyni, Kolbeini Óttarssyni Proppé, Silju Dögg Gunnarsdóttur, Birni Leví Gunnarssyni, Guðjóni S. Brjánsyni, Þórhildi Sunnu Ævarsdóttur og Áslaugu Örnú Sigurbjörnsdóttur.

Með vísan til 54. gr. stjórnarskrárinnar og 54. gr. laga um þingsköp Alþingis er þess óskað að heilbrigðisráðherra flytji Alþingi skýrslu um dánaraðstoð. Í skýrslunni verði fjallað um:

- upplýsingar um dánaraðstoð og þróun lagaramma um hana þar sem hún er leyfð,
- tíðni, ástæður og skilyrði dánaraðstoðar þar sem hún er leyfð,
- reynsluna af dánaraðstoð þar sem hún er leyfð,
- opinbera umræðu og mögulegar lagabreytingar í þeim löndum þar sem dánaraðstoð er ekki leyfð, einkum Norðurlöndum, Þýskalandi og Kanada,
- hvort tækt sé að gera viðhorfskönnun meðal heilbrigðisstarfsmanna um afstöðu þeirra til dánaraðstoðar, annars vegar hvort starfsmenn telji dánaraðstoð vera réttlætanagera í ákveðnum tilfellum og hins vegar hvort þeir væru tilbúnir að verða við slíkri ósk að uppfylltum skilyrðum og að því gefnu að það samræmdist íslenskum lögum.

Greinargerð.

Á síðustu árum hefur reglulega komið upp umræða í íslensku samfélagi um dánaraðstoð, líknardráp eða sjálfsvíg með aðstoð. Ljóst er að umgjörð um þetta viðkvæma mál er mismunandi eftir löndum.

Dánaraðstoð er þýðing á gríska orðinu *evþanasía* (góður dauði/að deyja með reisn) sem merkir að binda enda á líf af ásetningi til þess að leysa viðkomandi undan óbærilegum sársauka eða þjáningum. Í nóvember 2015 lét Siðmennt gera könnun á lífsskoðunum og trú Íslendinga. Ein spurninga í könnuninni var: „Ertu hlynntur eða andvígur því að einstaklingur geti fengið aðstoð við að binda enda á líf sitt ef hann er haldinn ólæknandi sjúkdómi (líknandi dauði)?“ 74,9% aðspurðra voru mjög eða frekar hlynnt því, 18% voru hvorki því né andvíg og 7,1% mjög eða frekar andvíg.

Árið 1997 birtist grein í Læknablaðinu þar sem fjallað var um rannsókn á afstöðu heilbrigðisstarfsfólks til siðfræðilegra álitamála um takmörkun meðferðar við lífslok. Í umræddri rannsókn var ein af spurningunum um dánaraðstoð eða líknardráp eins og það var kallað í rannsókninni. Aðeins 5% lækna og 9% hjúkrunarfræðinga töldu líknardráp réttlætanagera undir einhverjum kringumstæðum en einungis 2% svarenda gátu hugsað sér að verða við slíkri ósk. Árið 2010 þegar sambærileg könnun var gerð var niðurstaðan sú að líknardráp þótti réttlætanagera hjá 18% lækna og 20% hjúkrunarfræðinga en aðeins 3% vildu verða við slíkri ósk.

Í janúar 2017 voru stofnuð samtökin Lífsvirðing, félag um dánaraðstoð. Í kjölfar stofnunar samtakanna, svo og skoðanakönnunar Siðmenntar sem hér er vísað til, spruttu upp umræður í samfélaginu um málefnið. Flutningsmenn þessarar tillögu telja að forsenda þess að umræð-

an geti þroskast og verið málefnaleg sé að fyrir liggi upplýsingar um stöðu þessara mála í öðrum löndum, svo og upplýsingar um afstöðu heilbrigðisstarfsfólks. Mikilvægt er að stjórnvöld safni þeim upplýsingum saman og setji fram á skýran og hlutlausan hátt.

Beiðni þessi felur ekki í sér afstöðu til þess hvort ástæða sé til að breyta lögum hérlandis. Tilgangurinn er að treysta grundvöll nauðsynlegrar umræðu um viðkvæmt mál.